

Rådet for Chr. Michelsens fond.

Undertegete dr. jur. Knut. Bertan Harris vil tillate seg å søke om et bidrag av Chr. Michelsens fond for å bli istand til å avslutte arbeide av religionsfilosofisk og sociologisk karakter. Tre arbeider over "Interessen som hovedlyde" utgitt av Viten - skapselskabet i Oslo, har gitt grunnlaget for vitenskapelig anerkjennelse av dr. grad i henholdsvis religionsfilosofi, sociologi og filosofi og jusprudence og må da antas å være legitimasjon for mine vitenskapelige forutsetninger. Den nevnte arbeider var tenkt bare som innledning til et større avsluttende kulturanalytisk arbeide, og jeg har arbeidet dermed i visstnok alle år siden, så lange økonomiske forhold - tvingende arbeide for livsopphold ved siden av begivenhetene tillot det.

Ved okkupasjonens opphør var jeg rukket så langt, at jeg regnet med å bli ferdig i løpet av noen måneder. Jeg ble arrestert 11. 5. 45 og satt etterpå i 5 fengsler eller sykefengsler, til jeg i november 1947 ble løslatt etter kjentagne krav av overlege Lethvann, d. jr. av sykdom (Gancer prostatae, angina pectoris og anemia).

Ved den 5. 9. 47. ble jeg fratatt alle mine eksistensmidler, og jeg har mistet lenge meg frem til livsopphold. Under fengselsoppholdene har jeg ikke fått mine gamle manuskripter til støtte, men det har lyktes meg å gjengjette i hovedsak mine tidligere prinsipielle synspunkter og selvve det hele 9. nytt. For et par måneder siden har jeg fått sine tidligere manuskripter tilbake. Jeg regner med at det skal bli noe nytt i til det høye forløp i høstens løp. Inndertid legger min helsestand ved sykdommens virkninger på mine krefter ikke noen forutsetning for arbeidet som den har også svekkende virkning på selve sin egen.

Jeg vil beklage det dyrt, og det ikke lenger duger å få avsluttet dette arbeide, som inneholder kulturelle synspunkter og utred-

ninger, av verdi. Jeg har rett til å uttale dette. Fire professorer, -
 Hørgesaeterne, Tjelavik, R. Vogt og Schrencke har flere ganger foreslått
 at det skulle bevilges meg, et stipendium i rettsfilosofi. Forslaget
 var ledsaget av en begrunnelse hvor det heter, at det ikke vilde være lett
 å finne noen som har tilsvarende vitenskapelige forutsetninger, det "vil-
 de være en stor fordel" og universitetet ønsket å sette meg i stand
 til å arbeide videre. Av de fire professorer hadde tre vært med på å
 bedømme mine dr. arbeider, og representerte tre forskjellige fakulteter,
 og så entas å ha vært klar over hva de uttalte seg om. Jeg har selv ih-
ke holdt meg kjedelig til hele saken, for jeg flere år etter ved et til-
 feldig besøk i Kirkedepartementet ble meddelt dette og forevist de ved-
 kommende dokumenter av nå avdøde byråsjef Braa. Forklaring fra Kirke-
 departementet og de fire professorers henvendelse vedlegges.

At jeg nå har rett til å ente, at mitt arbeid vil ha sin verdi, støtter
 jeg også til den overraskende kjendagjerning, at jeg høsten 1946 fikk en
 henvendelse fra et svensk forlag, med anmodning om rett til å oversette
 en bok av meg, "Livslover", forelesninger i rettsfilosofi jeg hadde holdt
 ved Universitetet i Oslo gjennom noen år. Jeg har fått meddelelse om at
 oversettelsen er ferdig.

Jeg er opptatt av, at spørsmålet kan reises om en felt dom over meg
 skulle ha betydning herved. Og likeledes om forfallet for mitt arbeid
 faller utenfor rammen av Gnr. Michalsens hensikt med sitt fond. Jeg
 tillater meg derfor å gi et par forslagninger, som vil kunne kontrolleres
 og har betydning for de to spørsmål.

Jeg er dømt til 15 års fengsel for påstått forbrøytelser mot strfl,
 §§ 86 og 98. Forutsetningen er, at jeg hadde bedre forutsetninger for å
 gjøre meg skyldig, om den politiske situasjon, og dens inn - som det sy-
 nes regjeringens tykkereveld har hatt.

Omkring midten av 1940 hadde jeg en personlig konferanse i det tyske
 Krigsministerium med en offiser som hadde "Narwegen" til oppgave. Konfe-
 ransen var foranlediget av Krigsministeriet, som sendte bud til meg med

ansøddning om å komme dit til bestemt angitt tid. Jeg sendte derefter en skriftlig framstilling; som resymé av samtalen for så vidt mine uttalelser angikk. Den er datert 20-1-40, den var avfattet flere dager tidligere, og innlevert av meg personlig i Frigeministeriet senest den dag. Framstillingen går ut på en imbitrongende oppfordring til Tyskland om ikke å gjøre noe forsøk på å okkupere Norge. Jeg har derunder i punkt 5 framholdt, at "Vestmaktene" skulle "prøvesere" Tyskland til slik okkupasjon, og at Tyskland dets' vilde gå i en felle ved å innlate seg på det forsøk. Jeg var så r over Vestmaktene's taktikk i utlevere Norge og å løfte Tyskland til å besette det, og at deres hovedgrund var både å få den militærpolitikk stilling å kunne innlevere sine operasjoner her til de bestemte punkter av Norge, som det - Vestmaktene - hadde brut for, - og å få den slagside fordelaktigere stilling overfor Norge å sikres for å bestille skadeopstøtning for sin okkupasjon, nemlig ved å koms "til hjelp", som "redningsvogn" og derfor tværtom kunne kreve erstattning av Norge. Begge deler har slått til. -

Jeg nevnet at Norge selv energisk vilde avvise Vestmaktene dersom de prøver å besette Norge og at her endog vilde bli "revolusjon", og regjeringen skulde fornemme det. Debetationens foreligger og vedlegges her i gjepet. Fjorten dager efter sin skrivelse til det tyske krigministeriet erklærte Churchill vedv. den 18-1-40 i parlamentet, at England hadde "prøvesert" Tyskland til å besette Norge. -

Min holdning under okkupasjonen var uansett av militærforhold til hvilken side vi skulle gå. Jeg visste fra utgangspunktet autoritativt hold, at Tyskland vilde gå over til hensynsløse arbeidsregler, dersom enten engelsk venndighet eller tysk fiendtlighet fortsatt ble vist. Jeg ble flere ganger underrettet av den ledende tyske representanter for R.A. dr. Delebrügge, dr. Hülshof og dr. Hennrich, og fikk av dem direkte erklæring om, at dersom engelsk-venndighet eller tysk-fiendtlighet fortsattes her, vilde det føre til at hele den værdverdige norske andren og livslidens værdverdige broengleke - anti-tyske personer ble deportert, at det vilde gå gisseltaking og skyting forut, var jeg klar over. Det av-

gjorde sin holdning. I dommen over meg og andre er denne holdning tolket som "bistand til fienden". Det er absolutt usannhet. Etter alminnelige krigsprinsipper skal en handling bedømmes ut fra det synspunkt, om større verdier ble reddet enn forspilt ved den, "havdri prinsippet". Det norske folks interesser var å beholde sitt fedreland og livet, var større enn risikoen ved å måtte ta innskrenkning i utgangen til å gi sine stemninger uttrykk. Derfor kom, at den uheldige situasjonen var forvoldt av regjeringen og kongen ved deres flukt fra landet. Det ble direkte sagt meg at på vegne av de nevnte myndigheter, at hele forholdet ville kunne ordnes tilfredsstillende, dersom kongen og regjeringen vilde vende tilbake til landet og sine oppgaver her. Det ville da ikke gjøres krav om kongens ferskreden. Det var kongen og regjeringens opphold i England, - hos tyslands besetning, - som klasser for engelsk politikk som tilsvarende krav om kongens ferskreden. For disse da forlot sine oppgaver her, og England aksepterte forse, uten at regjeringen nektet å hindre det, skjønt norsk i besetningen England tilførsler, anså det norske folk den byråsiste regjering for å ha sveket sin plikt og være uten noen rett til videre myndighet. Det fant uttrykk for første stund etter nevnte flukt Det norske folk anså seg selv som berettiget til å bedømme, hva dets nasjonale rett og plikt i siste instans var i en nødssituasjon. Mest av all anså folket sin nasjonalbevissthet representert av den, som hadde borte Norge for å denne nødssituasjonen, først ved sin avrustningspolitikk, så ved sin krigshandling overfor en overveldig allianse, derpa ved å bryte Stortingets fullmakt og villeg til regjeringen og å slutte fredsordning med Okkupasjonen. Hindringen - Quislings kandidat - til ministerstilling falt væk dagen etter at forhandlingen var opptatt, ved bud for Quisling - kandidat Tronnes - personlig til regjeringen, - nemlig den 11-11 og definitivt den 11/11 ved at Quisling frasa seg stillingen. Regjeringens ønsket å oppta forhandlingerne til tross for tyslands og Itali bergs ferskreden ferskreden. I forhandlingen i gang. Tilslutt forlot myndighetens sine oppgaver i Norge, skjønt disse oppgaver måtte løses. Dessuaktet gjorde den krav på å beholde sin myndighet her. Hovedpunktet av ulykke

ne over folket her brakte regjeringen dog visstnok ved å tillate eller ikke hindre, at Norge blokertes av England, og derved ble tvunget over i avhengighet av okkupasjonskrav, hvis folket ikke vilde forkomme av sult. Styret her måtte avpresse norsk ungdoms fronttjeneste for okkupanten. Derpå øydet Londonstyret folkestemningen her mot okkupasanten ved giseltaking, konsentrasjonsleir og deportasjoner tilfølge.

I radiotale den 27-3-1940 erklærte kongen, at der hvor han og regjeringen nå var, kunne de handle i full frihet". Det er ikke klart hva dermed er ment. Bortsett det skulde bety, at de hadde full frihet som norsk regjering til å vareta Norges interesser, men ikke har nyttet den til å sikre det norske folk tilførsel av næringsmidler, hva der var absolutt påkrevet, måtte regjeringen stilles for riksrett. Bortsett regjeringen derimot forgjeves har krevet at norsk flåte først og fremst skulde bringe Norge selv næringsmidler - ikke bare ofre seg for England, skulde den ha erklært, at den ikke lenger var istand til å representere Norge og derfor ikke kunde være ansvarlig for følgene av Englands blokade.

Det norske folk fikk harmfulle følelser av å føre Vestmaktens krig men uten rett adgang til å vareta sine egne interesser. Når det derefter opptas et "rettsoppgjør", måtte første spørsmål være, hvilken rett de til London fra sine oppgaver i Norge flyktede myndigheter hadde til å gjøre krav på å representere norsk nasjonalbevissthet etter strfl. § 26 mot det norske folk. Det spørsmål er ikke reist, men heller ikke avgjort.

De hjemvendte myndigheter har det aktivium, at de står på samme side som selvrørrene. Det er en politisk kjennsgjerning, ikke noen rettslig. Selv er ikke noen guddom. Men det ser ikke ut til at domstolene - rettsoppgjøret - har innstillet seg efter hensynet til rekkevidden av det synspunkt. I mitt forsvær har jeg overstemmende dermed erklært, at jeg var oppmerksom på, at politiske forhold kan få rettslige konsekvenser. Det er, hva der er hendt meg, og mange andre. Jeg tillater meg derfor å vedlegge en kort utredning av de kjennsgjerninger som gjorde det til en plikt for meg å handle, som jeg har gjort.

Hva som er foranledningen til at jeg henviser til vedliggende uttalelser er beskrevet i brev fra Chr. Michelsen til meg, dateret 17.10.1949. Jeg bemerker, at jeg ikke har kjent Chr. Michelsen, således truffet ham og ikke har sett ham noen av sine skrifter. Hans uttalelser om, hva jeg har skrevet, er altså ikke noen hofflighets takk fra noen side for oppmerksomhet fra sin. Hans brev til meg er foranlediget av en forespørsel fra meg, om han vilde være med på å undertegne en ederses juridiske underskriftelse av ansvaret for krigen.

Jeg har ikke oppmerksom på, at jeg ikke ved sine foreslåinger har sikret på å oppnå tilslutning til mine oppfatninger. Det har selvsagt heller ikke vært riktig å gi den uttømmende begrunnelse. Jeg har ikke villet være som gi et uttrykk over mine grunner for å hevde oppfatninger, som har ført til den nevnte dom. Det har under "Rettseppgjøret" gjenlegent vært forholdet, at den enkelte borger ikke har adgang til å gjøre sin oppfatning av statsrettslige spørsmål gjeldende mot de aktuelle myndigheter. Jeg vil videre, henviser til vedl. erklæring fra overlege Leikvann om ønskeligheten av, at jeg snarest mulig får komme under behandling av den fremragende kreftspesialist, prof. drl. i Stockholm. Jeg har grunn til å tro at det vil lykkes meg å få behandling hos ham, og derved bli istand til å avslutte mitt arbeid på forsvarlig vis. Men reisen og et opphold i Stockholm vil selvsagt koste endel, og jeg ser ikke hvorledes jeg skal kunne gjøre forsøket uten et rimelig bidrag fra noen kant. Da jeg er 77 år i september og altså dessuten har de tre nevnte sykdommer som hver for seg er betenkelig, er det heller ikke lett for noen å yde meg den med utsikt til å få det tilbakebetalt. Jeg kan henviser til l.r.adv.^C. Borchaenius, Kirkegt. 2. Oslo, telf. 423626, for det tilfelle, at man skulde ønske noen ytterligere opplysning i anledning av mitt endragende.